

Warszawa, 29 kwietnia 2024

Sz. P. Joanna Mucha
Wiceministra Edukacji Narodowej
Ministerstwo Edukacji Narodowej
Al. J. Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa

DW
Sz. P. Maciej Duszczyk
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
i Administracji
Stefana Batorego 5
02-591 Warszawa

Dotyczy: Projekt zmiany w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – *Prawo oświatowe* (Dz. U. z 2023 r. poz. 900, 1672, 1718 i 2005) – wprowadzenia art. 165 ust. 8a na podstawie projektu *Ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw* (UD39)

Szanowna Pani Ministro,

w nawiązaniu do projektu *Ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw* w wersji z dnia 17 kwietnia 2024 r. w imieniu organizacji należących do ogólnopolskiej Koalicji na rzecz wzmocnienia roli asystentek i asystentów międzykulturowych oraz romskich zainicjowanej i koordynowanej przez Fundację na rzecz Różnorodności Społecznej (FRS), zwracamy się z pytaniami dotyczącymi artykułu 6 wymienionego projektu obejmującego zmiany w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – *Prawo oświatowe* (Dz. U. z 2023 r. poz. 900, 1672, 1718 i 2005) oraz przekazujemy uwagi dotyczące planowanych projektem zmian. Koalicję tworzy kilkanaście organizacji i instytucji oraz kilkadziesiąt osób z całej Polski, w tym asystentki i asystentów / pomoce nauczyciela, kadra szkół oraz przedstawicielki i przedstawiciele organizacji pozarządowych, uczelni i samorządów - posiadamy unikalną ekspertyzę dotyczącą asystentury międzykulturowej.

Doceniamy, że praca asystentek i asystentów międzykulturowych została dostrzeżona przez Ministerstwo i że zawód ten ma szansę znaleźć się *explicite* w przepisach oświatowych. Nasze uwagi i pytania formułujemy w trosce o jakość i spójność przepisów dotyczących asystentury międzykulturowej a także w trosce o ich efektywność i pragmatyczność na etapie stosowania przez samorzady, organy prowadzące i szkoły. Równocześnie jako podmioty, do których szkoły i organy prowadzące zgłaszają się z prośbą o wsparcie, w tym

o informacje dotyczące formalnych aspektów zatrudniania asystentek i asystentów międzykulturowych, chcemy mieć jasność odnośnie wprowadzanych zmian, by móc upowszechnić rzetelną informację o planowanych i przyjmowanych rozwiązaniach.

1. Pomoc nauczyciela a asystent międzykulturowy

„Pomoc w kontaktach ze środowiskiem szkolnym” oraz „współdziałanie z rodzicami i szkołą” opisane w ust. 8a.¹ to zadania realizowane na co dzień w praktyce przez osoby pełniące funkcję pomocy nauczyciela zgodnie z ust. 8 art. 165 *Ustawy*

Prawo Oświatowe. Na podstawie wieloletniego doświadczenia współpracy ze szkołami zatrudniającymi pomoce nauczyciela oraz asystentki i asystentów międzykulturowych w całej Polsce przewidujemy, że wprowadzenie ust. 8a. w proponowanym brzmieniu spowoduje dezorientację kadry zarządzającej szkół, wynikającą z niejasności pomiędzy rolą i zadaniami „pomocy nauczyciela” a „asystenta międzykulturowego”. Wobec tego zwracamy się z prośbą o odpowiedź na następujące pytania:

- A. Jakie jest uzasadnienie wprowadzenia nowej funkcji asystenta międzykulturowego w ust. 8a (zwłaszcza biorąc pod uwagę, że „asystent międzykulturowy” to zwyczajowa i najpowszechniejsza nazwa stosowana przez szkoły zarówno na pomoc nauczyciela, jak i na osoby zatrudniane w szkołach przez organizacje pozarządowe w analogicznej roli)?
- B. Jaka będzie praktyczna różnica w zakresie zadań i roli osób pełniących funkcję pomocy nauczyciela (opisanej w artykule 165 ust. 8 *Ustawy prawo oświatowe*) a asystenta międzykulturowego (opisanego w artykule 6 projektu *Ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw z dnia 17 kwietnia 2024 r.*)?
- C. Jakie działania informacyjne i upowszechniające dotyczące ewentualnego wprowadzenia funkcji asystenta międzykulturowego w Prawie oświatowym planuje MEN, aby zapobiec niejasnościom związanym z istnieniem tej funkcji równoległe do dotychczasowej funkcji pomocy nauczyciela z artykułu 165 ust. 8?

2. Okres udzielania pomocy

Aktualnie obowiązujący przepis –art. 165 ust. 8 *Ustawy Prawo Oświatowe* ogranicza pomoc udzielaną przez pomoc nauczyciela do 12 miesięcy. Planowany w projekcie zapis ust. 8a. nie zawiera takiego ograniczenia. Prosimy o potwierdzenie:

- A. Czy zatrudnienie asystenta w danej szkole w zamierzeniu Ministerstwa ma być nielimitowane czasowo?
- B. Czy Ministerstwo będzie rekomendować, aby umowy osób na stanowiskach asystenta międzykulturowego będą kontynuowane przez okres wakacji szkolnych?

---

¹ Pełne brzmienie proponowanego ust. 8a. to: „W szkole może być zatrudniony asystent międzykulturowy. Asystent międzykulturowy udziela osobom, o których mowa w ust. 7, pomocy w kontaktach ze środowiskiem szkolnym, a także współdziała z ich rodzicami oraz szkołą.”

Ponadto, jeżeli funkcja pomocy nauczyciela w rozumieniu artykułu 165 ust. 8 ma zostać utrzymana w ustawie *Prawo oświatowe*, zgodnie z rekomendacjami przekazanymi podczas spotkania przedstawicielek Koalicji z MEN w dniu 31 stycznia 2024 r., rekomendujemy zniesienie ograniczenia okresu udzielenia pomocy również w odniesieniu do pomocy nauczyciela. Duża rotacja dzieci z doświadczeniem migracji w szkołach w różnych momentach roku szkolnego sprawia, że przepis ten jest martwy i utrudnia szkołom zatrudnianie oraz racjonalne zarządzanie obecnością pomocy nauczyciela adekwatnie do potrzeb szkoły oraz dzieci z doświadczeniem migracji. Jednocześnie wiele dzieci z doświadczeniem migracji pozostających w Polsce przez dłuższy czas potrzebuje wsparcia pomocy nauczyciela przez okres dłuższy, niż 12 miesięcy.

3. „Prawo” a „możliwość”

Obecny zapis artykułu 165 ust. 8 Ustawy *Prawo oświatowe*, uznaje, że osoby wskazane w art. 7 mają „prawo do pomocy udzielanej przez osobę władającą językiem kraju pochodzenia, zatrudnioną w charakterze pomocy nauczyciela”. Artykuł 6 projektu *Ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw* przyznaje szkole jedynie możliwość zatrudnienia asystenta międzykulturowego. Istnieją obawy, że takie sformułowanie jest zbyt miękkie i nie będzie stymulować adekwatnego do potrzeb zatrudnienia asystentów międzykulturowych w szkołach, zwłaszcza zważywszy na wieloletnie trudności szkół w egzekwowaniu od organów prowadzących środków na zatrudnienie pomocy nauczyciela umożliwiających zapewnienie uczniom i uczennicom cudzoziemskim prawa do korzystania ze wsparcia pomocy nauczyciela.

4. Przygotowanie i rozwój zawodowy asystentów międzykulturowych

Zakładając uchwalenie obecnego projektu *Ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw* z artykułem 6 w aktualnym brzmieniu, zwracamy się z prośbą o informacje:

- A. Jakie kwalifikacje i kompetencje poza wskazanymi w proponowanym art. 1 ust. 38 *Ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw* (dot. wprowadzenia art. 57a) będą oczekiwane od osób na stanowisku asystent międzykulturowy?
- B. Jak zaszeregowane zostanie stanowisko asystenta międzykulturowego w Ustawie o pracownikach samorządowych?
- C. Jakie jest przewidywane wynagrodzenie dla osób na stanowisku asystenta międzykulturowego?
- D. Czy instytucje publiczne podległe MEN będą organizować kursy lub inne formy podnoszenia kompetencji dla osób zatrudnionych na stanowisku asystent międzykulturowy, w tym kursy przygotowujące do podjęcia pracy w szkole?

Rozwiązaniem pozwalającym uniknąć trudności opisanych w punktach 1-3 byłoby połączenie istniejącego ust. 8 Art. 165 z *Ustawy Prawo Oświatowe* z planowanym brzmieniem ust. 8a, a tym samym wprowadzenie w przepisach oświatowych jednego zapisu dotyczącego funkcji o nazwie „asystent międzykulturowy” (jest to obecnie najpowszechniej używana nazwa), bez ograniczeń dotyczących okresu udzielania pomocy, z wymogiem komunikatywnej znajomości języka polskiego. W oparciu o wieloletnie doświadczenie,

organizacji, instytucji, kadry szkół oraz asystentek i asystentów międzykulturowych współtworzących Koalicją gorąco rekomendujemy takie rozwiązanie.

Pozostajemy nieustająco w gotowości do udzielenia bardziej szczegółowych informacji i współpracy z Ministerstwem.

Z poważaniem,

Agnieszka Kozakoszczak

Anna Górską

Prezeska zarządu

Fundacji na rzecz Różnorodności Społecznej

akozakoszczak@ffrs.org.pl

+48 601 390 982

Wiceprezeska zarządu

Fundacji na rzecz Różnorodności Społecznej

agorska@ffrs.org.pl

+48 609 699 096

Organizacje Koalicji:

Fundacja na rzecz Różnorodności Społecznej

Fundacja w Stronę Dialogu

Fundacja Ocalenie

Fundacja Polskie Forum Migracyjne

Centralna Rada Romów w Polsce

9dwunastych

Fundacja Ukraina

Fundacja Wspierania Kultury i Języka Polskiego im. Mikołaja Reja

Fundacja Dom na Pograniczu

